

KEY WORDS:

politics, security, NATO,
America, Romania

Am putea spune ca aceasta deloc de subestimat încercare asupra operei lui Thoreau nu este *din* perspectiva modernitatii americane, ci *da* o perspectiva asupra acesteia.

Lectura acestei carti solicita multa atentie, dar ea este cu prisosinta rasplatita. Apropiati-va de ea cu un *check-list* al problemelor cele mai importante ale reflectiei asupra modernitatii, si, la capat, nu veti fi surprinsi sa o gasiti bifata la toate punctele. Cititorul va fi câstigat, în acelasi timp, si ca cititor interesat al lui Thoreau. *Singuratatea salavata* releva de o posibila salvare a individului, poate prin normalitatea lui nenormativa (p. 119).

Lorin Ghiman

Romanian Journal of Society and Politics. Security in Romania / Security for Romania

Volume 2, Number 2, October 2002

Aparut cu putin înainte de summit-ul de la Praga, acest numar al RJSP - revista ale carei nivel academic, utilitate si interes public al ariei tematice sunt deja cunoscute cititorilor JSRI – a suferit, cum era poate firesc, si dupa cum se indica si în *Editorial Statement*, o usoara modificare a temei, care se concentreaza pe relatia României, si, în general, a tarilor din centrul si estul Europei, cu NATO. Este privilegiata astfel prima parte a subtitlului tematic: securitatea pentru România. Voi încerca sa ma concentrez asupra acelor aspecte care demonstreaza cel mai clar utilitatea si actualitatea acestor materiale, care nu au fost concepute, cum ar putea sustine unii sceptici, doar pentru a face publicitate “cauzei românești”, în proximitatea reuniunii Aliantei Nord-Atlantice din noiembrie 2002.

Aceasta recenzie va încerca sa invedereze, pe lângă necesitatea stringenta a existentei unor opinii si a unor expertize competente, neutre (i.e. din afara puterii, fie ea militara sau civila) în problemele reformei sectorului

securității din țara noastră – asupra carei necesități avertizează de altminteri în mai multe rânduri, autorii articolelor tematice – și alte aspecte care demonstrează relevanța acestor abordări în “cea mai recentă” realitate. Ma refer aici, desigur, la realitatea de după invitarea României (împreună cu celelalte 6 state), la problemele care se ridică acum pentru securitatea în și pentru România, precum și la războiul din Golf, la acesta din urmă însă nu cu patima care se pune în general în discutarea celei mai “fierbinti” realități – ci cautând să indice răspunsurile implicite care se dau în unele din articolele publicate cătorva întrebări care preocupă opinia publică în legătură cu intervenția forțelor anglo-americane în Irak. În acest punct articolele tematice oferă câteva clarificări conceptuale importante pentru înțelegerea situației; mă voi margini să le trec în revistă, lăsând deoparte aplicarea lor efectivă într-un model explicativ al conflictului.

Mai întâi, să observăm, împreună cu Ronald H. Linden (*Introduction: Romania, NATO, and the New Security Environment*) schimbarea pe care o suferă conceptul de securitate, atât pentru Alianță, cât și pe plan mondial, putem spune, în noul mediu internațional, cel de după caderea regimurilor comuniste și a Cortinei de fier. Apariția unei noi situații, precum și a unor probleme de securitate adesea neașteptate (vezi de pildă atacurile teroriste de la 11 septembrie 2001) necesită o reformă a sectorului securității, i.e. constituirea unei noi paradigme de înțelegere a securității, care se îndepărtează de modelul tradițional, care mizează pe sinonimia apărare – securitate, datînd din perioada

Războiului rece. O bună introducere în aspectele teoretice ale acestei problematice o oferă articolul semnat de Adrian Miroiu, *National and International Security the Dawn of the XXI Century: The Romanian Case*. Acest proces de reformă angajează deopotrivă NATO, UE, și țările dornice de a se încadra în aceste organisme internaționale. Se înțelege astfel de ce intrarea în NATO, și în mod similar în cazul accesului în UE, necesită în primul rând o “schimbare calitativă a concepției de apărare națională” (Peter M.E. Volten, *Romanian Security and Defence Policy Reform from a Western Perspective*). NATO operează trecerea de la o comunitate de apărare similară pactelor din perioada interbelică, de exemplu, la una de securitate, termen care include acum și aspectele stabilității individuale și comune, în domeniul social, economic și politic. Dacă în perioada deja vetustă a Războiului rece, considerentele geopolitice primînd, au fost admise în Alianță și state a căror atașament față de valorile democrației era discutabil, acum nu mai e cazul. Un aspect de interes deosebit pentru integrarea în structurile NATO, referitor la cele indicate aici îl reprezintă relația dintre armată și autoritățile civile, caruia i se acorda un spațiu important în articolele lui Stephen Blackwell, *Reform and Institutional Cooperation: Romanian Civil – Military Relations and the Accession Processes to NATO and the European Union*, respectiv Marian Zulean, *From Warsaw to Prague: The Dynamics of Civil – Military Relations in Romania after 1989*. Ele vin să dea diferența specifică dintre cele două *acquis* (pentru admiterea în NATO, respectiv UE).

Ceea ce intereseaza poate mai mult actualmente, si sta în aceste articole la baza discutarii unei chestiuni atunci la ordinea zilei, adica argumentatia pro sau contra largirii Aliantei, este, pe de o parte, clarificarea pozitiei NATO si a membrilor sai vizavi de atacurile teroriste de la 11 septembrie, urmate de atacarea Afganistanului, iar apoi fata de razboiul contra Irakului, iar pe de alta, eventualele neînțelegeri dintre membri în privinta razboiului din Golf, si în ce masura releva de agende diferite ale Statelor Unite si a Uniunii Europene, sau chiar, cum se spune uneori, de un posibil diferend. Punctul de vedere american este excelent surprins în cele doua articole din sectiunea de discutii, semnate de doi reputati specialisti, Jeffrey Simon, *NATO at Crossroad: Can It Cope With Post-September 11th and Enlargement Challenges?*, si William E. Odom, *To Enlarge Yes, But How Much and How Fast?*. Realismul american e evident atunci când se ia în serios faptul fundamental ca, deocamdata, singura tara care are capacitatea de a sustine un conflict militar este SUA. “Partea americana” este constienta de rolul pe care îl are înca de jucat în Europa, si de utilitatea NATO nu ca o platforma a intereselor americane ci, în cele din urma, ca forma de coagulare a unei conceptii privind stabilitatea si dezvoltarea durabila în zona, si nu numai. Eforturile UE de a încropi o forta militara comuna, fara aport american, sunt vazute ca incapabile sa asigure, pe termen lung, stabilitatea unei regiuni cu o lunga si succulenta istorie de conflicte. Pe de alta parte, una din principalele probleme recunoscute este asigurarea unei convergente de

pozitii între Statele Unite si aliatii sai de pe cealalta parte a Atlanticului, în lipsa acesteia viitorul Aliantei devenind incert. Viitorul Aliantei trebuie decis de comun acord, pastrând fina balanta în privinta pozitiei americane, între paznic oarecum exterior si cap al grupului, amîndoua aceste pozitii prejudiciînd pe toata lumea.

Este evident ca NATO este o organizatie al carei rol si statut sufera modificari, de la momentul 1989 încoace, care cauta sa se adapteze la o realitate internationala cu evolutii imprevizibile. Consider, ca o paranteza, ca atacarea Irakului este, din perspectiva actualei autodefiniri a Aliantei de care releva, pasul urmator, consecvent cu invocarea de catre ceilalti membri ai Pactului Nord-Atlantic a Art. 5, dupa atacul terorist din 11 septembrie. Chiar daca, sa o spunem, consecventa, coerenta, au, în plan politic, minusurile lor, iar eforturile si hotarîrile pe care le cere uneori “pazirea” acestor attribute fara alta justificare, le aduce în proximitatea unei conceptii idealiste (ca sa nu spun ideologice) asupra politicii internationale. Asta este ceea ce afirma, oarecum, si A. Miroiu, vorbind despre o oscilatie realism – idealism în pozitionarile teoretice americane.

Lasînd în urma partea tematica, sa spunem cîteva lucruri si despre excelentele articole de cercetare cuprinse în acest numar. Primul dintre ele, semnat de Liliana Pop, *Where the Domestic Meets the International: The Role of the International Financial Institutions and the EU in Romania's Post-Communist Transformation*, prezinta dialectica *sui generis* a relatiilor dintre partea româna si

MARIA GYEMANT

Faculty of History and
Philosophy, Babes-Bolyai
University, Cluj, Romania

institutiile financiare internationale si UE, care duce la transformari ale regimului economic si administrativ de la noi. O lucrare care ar trebui sa înlature suspiciunea pe care multi români o mai au fata de aceste institutii, si care ofera o imagine asupra dinamicii procesului de modernizare, care, pe termen lung, ne poate face titularii unui bine temperat optimism. Articolul lui Laurentiu Stefan, *Data and Research on Romanian Political Elites*, este în acelasi timp extrem de interesant si dezamagitor. Autorul da o imagine despre stadiul actual în cercetarea elitelor politice în general, precum si în România, propunând apoi o perspectiva de studiu proprie si un plan de recuperare a lipsei de materiale si analize empirice, din aceasta perspectiva. Întrebarile care ghideaza acest gen de analize, si aplicarea lor pe realitatile românești, foarte bine puse, ramân însa, în spatiul acestui articol, dedicat tocmai prezentarii stadiului în care se afla o disciplina, fara raspuns, si acesta este singurul motiv al dezamagirii. Nu ne ramîne decît sa asteptam o cît de rapida materializare a acestui plan de lucru, a carui realizare ar fi mai mult decît profitabila pentru disciplinele sociologice si politice si care ar putea, de ce nu, juca un rol poate si mai important, în viata civica.

Maria Gyemant

Adrian Paul Ilescu, *Solitude and the Birth of Modernity*

Ed. Cris, Bucuresti, 1999, 120 p.

Solitude and the Birth of Modernity propune o noua perspectiva din care poate fi abordata modernitatea. Asa cum autorul marturiseste, tema solitudinii l-a preocupat vreme îndelungata conducîndu-l pe aceasta cale ale carei concluzii sunt pe cît de demne de luat în considerare pe atît de nelinistitoare. Privind din edificiul freudian al analizei psihologice, autorul constata ca imaginea consacrata a modernitatii ca mars triumfal al individului catre emancipare are toate sansele sa se dovedeasca a fi o simpla iluzie, fateta lucitoare a unei izolari defensive provenita din diverse inadaptari la marile schimbari sociale si religioase. Capitolul *Solitude as Isolation in a Personal Relationship with God* dezvolta problema asa-numitei “privatizari a mîntuirii” (“privatisation of salvation”, p.18),